

Tvistelovbrev nr. 13

Prosesskriv

Kontakten mellom retten og partene kan foregå på ulike måter. Utenom rettsmøter kan det være en viss uformell kontakt, for eksempel ved avklaring av praktiske spørsmål på telefon eller e-post. Når det gjelder mer vesentlige forhold, er det behov for klarhet og ettervislighet om kommunikasjonen mellom retten og partene.

Tvisteloven kapittel 12 inneholder derfor regler om prosesskriv. I § 12-1 videreføres regelen i tvistemålsloven § 119 om at advokater må bruke prosesskriv dersom det utenfor rettsmøte skal formidles noe av betydning for saken.

Også prosessfullmektiger som ikke er advokater må som hovedregel henvende seg i prosesskriv til retten. Men for prosessfullmektiger som ikke er advokater kan retten unntaksvis tillate muntlige prosesshandlinger, jf. tvisteloven § 12-1 andre ledd andre punktum. Som begrunnelse for dette viste Tvistemålsutvalget til at enkelte prosessfullmektiger vil ha en slik posisjon at de på lik linje med parter bør kunne henvende seg muntlig til retten. Det gjelder for eksempel en sønn eller datter som er prosessfullmektig for foreldrene, se NOU 2001:32 s. 825.

Selvprosederende parter kan muntlig inngi stevning, tilsvær, anke, begjæring om oppfriskning og begjæring om gjenåpning ved personlig oppmøte i retten, jf. tvisteloven § 12-1 andre ledd første punktum. Dersom en selvprosederende part skal inngi innlegg i saken utover dette, må det skje ved prosesskriv eller i fjernmøter eller rettsmøter under saksforberedelsen. Tvistemålsutvalget har i NOU 2001 32 s. 825 begrunnet dette med at de aller fleste sakene med selvprosederende parter vil gå etter småkravprosessen, og det vil da normalt ikke være behov for ytterligere skriftlig saksforberedelse utover stevning og tilsvær.

Når prosesshandlingen inngis muntlig ved personlig oppmøte i domstolen, skal retten sette den opp som prosesskriv, jf. tvisteloven § 12-1 andre ledd tredje punktum. Når dokumentet er satt opp skal det undertegnes av retten og parten. Hvis frammmøte for retten ikke lar seg gjøre eller er urimelig byrdefullt eller kostnadskrevenende, kan retten tillate at den muntlige henvendelsen skjer som fjernavhør, jf. tvisteloven § 12-1 andre ledd fjerde punktum. Er prosesshandlingen foretatt som fjernavhør, vil det være tilstrekkelig at retten undertegner prosesskrivet, når dommeren har forsikret seg om partens identitet. Partens underskrift er da ikke nødvendig, jf. NOU 2001:32 s. 825.

Ved Justisdepartementets behandling ble det uttrykkelig åpnet for at saksbehandlere i domstolen kan ta i mot muntlige prosesshandlinger. Dersom en saksbehandler tar imot den muntlige prosesshandlingen, bør prosesskrivet forevises en dommer før det undertegnes, jf. tvisteloven § 12-1 tredje ledd. Etter at prosesskrivet er forevist for en dommer, er det parten og den som har satt opp prosesskrivet som skal undertegne det.

En dommer som har tatt imot en muntlig prosesshandling etter § 12-1 andre ledd kan ikke delta i den videre behandlingen av saken, jf. § 12-1 fjerde ledd. Dette gjelder ikke dersom prosesskrivet bare er forevist for en dommer etter tredje ledd. Se nærmere om bakgrunnen for disse reglene i Ot. prp. nr. 51 (2004-2005) s. 410.

Tvisteloven § 12-2 har regler om utforming av prosesskriv. Prosesskriv skal nevne domstolen, sakens nummer, partene og prosessfullmektigene, de bilag som følger med, og om bilagene kreves unntatt fra innsynsrett. Prosesskriv skal være undertegnet.

For enkelte typer prosesskriv, for eksempel stevning, tilvar og anke, gjelder det særlige innholdsmessige krav, jf. tvisteloven § 9-2, § 9-3 og § 29-9. I kapitlet om prosesskriv er det ikke tatt inn regler om krav til innholdet i prosesskriv, slik tvistemålsloven har i § 122. Det gis imidlertid noen føringer for innholdet i tvisteloven § 12-2 tredje ledd, hvor det framgår at prosesskriv skal tjene til å klarlegge tvistespørsmålene og redegjøre for partenes syn på behandlingen av saken. Hensikten med å ta inn denne intensjonen i loven er i følge forarbeidene å tydeliggjøre at utvekslingen av prosesskriv bør begrenses når prosesskrivet ikke kan bidra til sakens forberedelse, samt at prosessen skal være åpen og overrumplig unngås. I prosesskriv som skal være en del av avgjørelsesgrunnlaget, for eksempel i saker som skal behandles skriftlig, vil det være rom for argumenterende framstillinger. Prosesskriv som ikke er en del av avgjørelsesgrunnlaget skal ikke være argumenterende, de skal bidra til å gi retten et grunnlag for å drive aktiv saksstyring.

Mellom parter som er representert ved advokat skal prosesskriv med bilag sendes direkte til motparten samtidig som det sendes til retten, jf. tvisteloven § 12-3 andre ledd. Denne regelen viderefører den adgangen tvistemålsloven § 123 første ledd i dag gir til direktesending av prosesskriv mellom advokater. Etter § 12-4 skal retten sørge for at prosesskriv som innleder en sak, bringer nye krav inn i saken, eller angriper en rettslig avgjørelse, forkynnes for motparten. For disse dokumentene er det særlig viktig å sikre bevis for når motparten har mottatt dokumentet. Forkynnelse skjer etter reglene i domstolloven kapittel 9.

I kapitlet om prosesskriv er det ikke sagt noe om at retten kan fastsette frister for besvarelse av prosesskriv. Tvistemålsutvalget har i NOU 2001:32 s. 830 vist til at det er unødvendig å si dette i de generelle reglene om prosesskriv, ettersom de alminnelige regler om saksstyring og fristfastsettelse gir hjemmel for å fastsette frister, jf. særlig § 11-6 andre ledd.

Aktuelle problemstillinger:

1. I hvilken grad kan innlegg fra prosessfullmektiger som ikke er advokater skje muntlig?
2. Hva er fordelene og ulempene med at saksbehandlere i domstolene mottar muntlige prosesshandlinger?
3. I hvilke tilfeller kan retten tillate at en muntlig prosesshandling skjer ved fjernavhør?

Forarbeider:

NOU 2001:32 s. 824 flg.

Ot. prp. nr. 51 (2004-2005) s. 410 flg.

Utarbeidet av Rådgiver Christofer Eriksen,
juridisk enhet, Domstoladministrasjonen